Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0519U000604

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-07-2019

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Воротинцева Людмила Іванівна
2. Vorotyntseva Ludmyla Ivanivna

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 06.01.03

Назва наукової спеціальності: Агроґрунтознавство і агрофізика

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 09-07-2019

Спеціальність за освітою: 7.09010102 агрохімія і грунтознавство

Місце роботи здобувача: Національний науковий центр "Інститут грунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: вул. Чайковська, 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.354.01

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут грунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: вул. Чайковська, 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут грунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: вул. Чайковська, 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.31.21, 68.05

Тема дисертації:

1. Наукові основи сталого управління ґрунтовими ресурсами Степу України в умовах зрошення
2. Scientific foundations of the sustainable management of soil resources of the Steppe of Ukraine in irrigation

Реферат:

1. Об’єкт дослідження – сучасний стан зрошуваних ґрунтових ресурсів, зміни спрямованості ґрунтових процесів та властивостей ґрунтів за різних меліоративних навантажень та тривалості зрошення. Мета дослідження - розробити наукові основи сталого управління ґрунтовими ресурсами Степу України в сучасних умовах зрошення з використанням системного підходу, що сприятиме збалансованому їх використанню, оптимізації режимів функціонування ґрунтів, зниженню рівня деградації та виконанню ґрунтом екосистемних послуг. Методи дослідження - загальнонауковий, польовий, лабораторно-аналітичний, статистичний, математичний, розрахунковий. Теоретичні результати - розроблено наукові основи сталого управління зрошуваними ґрунтовими ресурсами Степу України на сучасному етапі розвитку меліорації; встановлено закономірності розвитку ґрунтових процесів та спрямованості змін властивостей чорноземів звичайних і темно-каштанових ґрунтів залежно від ґрунтово-меліоративних умов та тривалості

зрошення, а також за вилучення земель зі зрошення; розроблено прогнозні моделі еволюції чорноземів звичайних за зрошення мінералізованою водою та вилучення зі зрошення; розроблено методичні підходи до визначення стійкості зрошуваних ґрунтів до розвитку деградаційних процесів. Практичні результати – удосконалено методичні підходи до еколого-агромеліоративного обстеження та комплексного оцінювання стану зрошуваних земель; удосконалено систему оцінювання якості зрошувальної води за агрономічними критеріями та вмістом важких металів, розроблено нормативно-методичну базу моніторингу зрошуваних земель, просторово-диференційовані синергічні заходи з раціонального використання, відтворення родючості зрошуваних ґрунтів. Результати досліджень використано при розробці «Стратегії відновлення та розвитку зрошувальних і дренажних систем в Україні до 2030 року» (ґрунтові аспекти) та нормативів екологічно безпечного зрошення за показниками ступенів засолення, осолонцювання, підлуження ґрунту, забруднення ґрунту і рослинної продукції; при створенні цифрової карти вмісту та запасів органічного вуглецю у ґрунтах України. Результати комплексного оцінювання стану зрошуваних земель, картографічні матеріали використовуються при реконструкції зрошувальних систем, розробці проектів з відновлення та розширення площ зрошення у зоні Степу. Новизна – розроблено наукові основи сталого управління зрошуваними ґрунтовими ресурсами Степу України на сучасному етапі розвитку меліорації, що ґрунтуються на застосуванні системного підходу до обстеження та управління взаємопов'язаною системою «зрошувальні, підґрунтові води – ґрунт – сільськогосподарська культура»; встановлено закономірності розвитку ґрунтових процесів та спрямованості змін властивостей чорноземів звичайних і темно-каштанових ґрунтів залежно від ґрунтово-меліоративних умов, тривалості й інтенсивності зрошення, а також за вилучення земель зі зрошення; розроблено прогнозні моделі еволюції чорноземів звичайних за зрошення мінералізованою водою та за вилучення зі зрошення. Розроблено методичні підходи до визначення стійкості зрошуваних ґрунтів до розвитку деградаційних процесів на підставі оцінювання їх фізичних, фізико-хімічних показників та гідрогеологічних умов території. Удосконалено методичні підходи до еколого-агромеліоративного обстеження зрошуваних земель, доповнено систему оціночних показників еколого-токсикологічними та агрономічними показниками для отримання інтегральної оцінки якості зрошуваних ґрунтів. Удосконалено систему оцінювання якості зрошувальної води за вмістом важких металів та агрономічними критеріями. Набули подальшого розвитку питання розроблення просторово-диференційованих комплексних синергічних заходів з раціонального використання, відтворення родючості зрошуваних ґрунтів та інтегрованого управління водними і земельними ресурсами. Ступінь впровадження – розроблено нормативно-методичну базу моніторингу зрошуваних земель, якою керуються служби Державного агентства водних ресурсів України, ДУ «Інститут охорони ґрунтів України». Матеріали використано при розробці Комплексної програми економічного розвитку сільських територій Донецької області на 2018-2020 рр. Розроблені за участі автора способи меліорації зрошувальних вод і ґрунтів пройшли апробацію та впровадження у господарствах різних форм власності у Донецькій та Херсонській областях (на площі 6695 га). Результати досліджень увійшли до складу методичних рекомендацій з поліпшення еколого-агромеліоративного стану зрошуваних і вилучених зі зрошення земель Донецької і Херсонської областей; розробки заходів з хімічної меліорації та детоксикації забруднених ґрунтів; оцінювання екосистемних послуг засолених ґрунтів та стійкості агроландшафтів і ґрунтів до впливу зрошення. Галузь – сільське господарство.

2. Object - the modern state of irrigated soil resources, changes in the direction of soil processes and soil properties on different ameliorative loads and irrigation duration. Purpose – work out the scientific basis of sustainable management of the irrigated soil resources of the Steppe of Ukraine at the present modern irrigation conditions using system approach which provide balanced their use, optimization of soil functioning regimes, reduction of degradation and fulfillment of ecosystem services. Methods – general scientific, field, laboratory-analytical, statistical, mathematical and calculating. Theoretical results – the scientific basis of sustainable management of the irrigated soil resources of the Steppe of Ukraine at the present stage of the amelioration development are developed; regularities of soil processes progress and orientation of changes in fertility indices of ordinary chernozems and dark chestnut soils depending on the amelioration load, duration and intensity of irrigation and also on withdrawal from irrigation are established; predictive models of ordinary chernozems

evolution by irrigation of mineralized water and withdrawn from irrigation are developed; methodical approaches to determining the stability of irrigated soils for the development of degradation processes are developed. Practical results – methodical approaches of ecological-agromeliorative survey and complex estimation of irrigated lands are improved; system of estimation of irrigation water quality by the heavy metals content and agronomic criteria was improved, normative and methodological base of irrigated lands monitoring, spatially-differentiated complex synergetic measures for the rational use and reproduction of irrigated soil fertility were developed. Novelty – the scientific basis of sustainable management of the irrigated soil resources of the Steppe of Ukraine at the present stage of the amelioration development, based on the application of the system approach and integrated research and management of the interconnected system «irrigation, groundwater – soil – crop» are developed; regularities of soil processes progress and orientation of changes in fertility indices of ordinary chernozems and dark chestnut soils depending on the amelioration load, duration and intensity of irrigation and also on withdrawal from irrigation are established; predictive models of ordinary chernozems evolution by irrigation of mineralized water and withdrawn from irrigation are developed. Methodical approaches to determining the stability of irrigated soils for the development of degradation processes on the basis of an assessment of their physical, chemical indicators and hydrogeological conditions of the territory have been developed. Methodical approaches of ecological-agromeliorative survey of irrigated lands are improved, the system of estimated indicators by ecological-toxicological and agronomical indicators for obtain an integral assessment of the quality of irrigated soils was supplemented. System of estimation of irrigation water quality by the heavy metals content and agronomic criteria was improved. Issues of developing of spatially-differentiated complex synergistic measures for the rational use and reproduction of irrigated soil fertility, integrated management of water and land resources was further developed. Degree of application – the normative and methodical basis of irrigated lands monitoring was developed. It used by the services of the State Agency of Water Resources of Ukraine, the State Institution «Soils Protection Institute of Ukraine» in monitoring and estimation of the irrigated lands condition what is confirmed relevant acts and certificates. The methods of irrigation waters and soils melioration have been tested and implemented at farms of different ownership forms in Donetsk and Kherson regions (on an area of 6695 hectares). The results of the research were included in the methodological recommendations on improving of the ecological and agromeliorative condition of irrigated and withdrawn from irrigation lands of Donetsk and Kherson regions. The field is agriculture.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балюк Святослав Антонович

2. Baluk Svyatoslav A.

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балюк Святослав Антонович

2. Baluk Svyatoslav A.

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демиденко Олександр Васильович

2. Demydenko Oleksandr Vasylovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балаєв Анатолій Джалілович

2. Balaiev Anatolii D.

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дегтярьов Василь Володимирович

2. Degtyaryov Vasyl V.

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Балюк Святослав Антонович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Лісовий Микола Вікторович
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.